УДК 811.11
DOI https://doi.org/10.26661/2414-1135-2026-102-19

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

СЕМАНТИКА ГРЕЦЬКИХ БІБЛЕЇЗМІВ У БІБЛІЇ КОРОЛЯ ЯКОВА

Кулібаба В. О.
аспірантка, асистентка кафедри англійської філології
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
orcid.org/0009-0003-9070-0114
vira.kulibaba @gmail.com

Ключові слова: *біблеїзми, грецька текстова традиція, Textus Receptus, Біблія Короля Якова, лексико-семантичне поле, поняття "світло", семантична трансформація, текст-оригінал, текст перекладу, лінгвокультурологія, дискурсно-функційний підхід, антропоцентризм.*

У статті розглядається проблема семантичного наповнення грецьких біблеїзмів у процесі їх відтворення з тексту-оригіналу у тексті перекладу в англомовній біблійній традиції. Актуальність дослідження зумовлена відсутністю єдиної текстологічної парадигми щодо новозавітного тексту та наявністю різних текстологічних підходів до реконструкції первісного змісту, що безпосередньо впливає на формування біблеїзмів та їхню семантичну варіативність у перекладах.

Авторка виходить із положення про те, що проблема визначення автентичного тексту Нового Завіту залишається відкритою внаслідок співіснування конкуруючих текстових традицій, зокрема Textus Receptus та Majority Text, які по-різному структурують рукописну спадщину і задають різні інтерпретаційні моделі. У цьому контексті Біблію Короля Якова розглядають як ключовий перекладний проєкт ранньомодерної доби, що інтегрував грецьку, давньоєврейську та попередні перекладацькі традиції, сформувавши визначальний вплив на подальший розвиток англомовного біблійного дискурсу.

Особливу увагу приділено поняттю "світло" як репрезентанту лексико-семантичного поля, що дозволяє простежити механізми збереження та трансформації семантичного ядра біблеїзмів. Визначено, що у процесі перекладу відбувається не лише відтворення вихідного значення, а й його контекстуальна переорганізація в межах англоцентричної мовної картини світу, що зумовлює появу нових смислових акцентів.

У статті обґрунтовується теза про те, що біблеїзми не втрачають зв'язку з текстом-джерелом й зберігають ядро у лексико-семантичному полі з варіантною периферією значень, незважаючи на різні перекладацькі стратегії та текстологічні розбіжності.

Аналіз здійснено з позицій дискурсно-функційного і лінгвокультурологічного підходів із урахуванням антропоцентричної парадигми сучасного мовознавства. Доведено, що семантика грецьких біблеїзмів формується як результат взаємодії тексту-оригіналу та перекладної традиції, де кожен новий переклад і відтворює, і частково модифікує смислову структуру біблійного вислову.

У статті зроблено висновок, що аналіз семантичної динаміки біблеїзмів на прикладі поняття "світло" дозволяє виявити сталі механізми збереження смислового ядра і одночасної адаптації до лінгвокультурних контекстів.

SEMANTICS OF GREEK BIBLICAL EXPRESSIONS IN THE KING JAMES BIBLE

Kulibaba V. O.
Postgraduate Student, Assistant at the Department of English Philology
Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine
orcid.org/0009-0003-9070-0114
vira.kulibaba@gmail.com

Key words: *biblical expressions, Greek textual tradition, Textus Receptus, King James Bible, lexical-semantic field, concept of "light", semantic transformation, source text, target text, linguocultural studies, discourse-functional approach, anthropocentrism.*

The article addresses the problem of the semantic content of Greek biblical expressions in the process of their rendering from the source text into the target text within the English biblical tradition. The relevance of the study is by the absence of a unified text-critical paradigm regarding the New Testament text and the coexistence of different text-critical approaches to the reconstruction of its original meaning, which directly affects the formation of biblical expressions and their semantic variability in translation.

The author proceeds from the assumption that the problem of establishing the authentic text of the New Testament remains unresolved due to the coexistence of competing textual traditions, in particular Textus Receptus and the Majority Text, which structure the manuscript heritage differently and generate divergent interpretative models. In this context, the King James Bible is viewed as a key translation project of the early modern period, integrating Greek, Hebrew, and earlier translation traditions, and exerting a decisive influence on the subsequent development of English biblical discourse.

Particular attention is paid to the concept of "light" as a representative of a lexical-semantic field, which makes it possible to trace the mechanisms of preservation and transformation of the semantic core of biblical expressions. It is established that the process of translation involves not only the reproduction of the original meaning but also its contextual reorganization within the Anglocentric linguistic worldview, resulting in the emergence of new semantic emphases.

The article substantiates the claim that biblical expressions do not lose their connection with the source text but retain a semantic core within the lexical-semantic field while exhibiting a variable peripheral zone of meanings, despite differences in translation strategies and textual traditions.

The analysis is conducted within the framework of discourse-functional and linguocultural approaches, taking into account the anthropocentric paradigm of contemporary linguistics. It is demonstrated that the semantics of Greek biblical expressions is shaped through the interaction between the source text and the translation tradition, where each new translation not only reproduces but also partially modifies the semantic structure of the biblical utterance.

The study concludes that the investigation of the semantic dynamics of biblical expressions within the conceptual domain of "light" makes it possible to identify stable mechanisms for preserving the semantic core alongside its adaptation to different linguocultural contexts.

Постановка проблеми. Від початку написання Біблії чи радше її упорядкування у першому столітті після н. Х. до здійснення перших і подальших перекладів існувала проблема інтерпретації та виправлення біблійного тексту. Питанням достовірності займався ще Джон Вікліф у XIV столітті. Дж. Вікліф стверджував, що ті, хто *"*нібито виявив" помилки *"*в тексті*"*, роблять це тому, що слідують *"*визначенням, вивченим*"* у школах, де викладають *"*граматику*"* [Wyclif, 1378, p. 17]. Питання найдавнішого оригіналу набуло особливої актуальності у XIX столітті, коли Карл Лахман (Karl Lachmann) поставив під сумнів пріоритет пізніших текстових традицій над давнішим

[Lachmann,1842–1850, V]. Цю ж позицію розвинув Брюс Мецгер (Bruce Mezger), наголосивши на відсутності оригінального тексту і варіативності манускриптів [Metzger, 2005, XV]. Нерідко певні сучасні переклади були під впливом таких суперечливих тверджень і формували упередження ставлення до старіших перекладів Біблії. Визначення текстового джерела постає як ключова передумова цього дослідження, оскільки різні текстові традиції – латинська (Вульгата – Вікліф – традиційний католицький переклад Douay-Rheims – The New American Bible), та грецька – по-різному впливають на формування біблеїзмів. У цьому контексті природно звернутися до грецької текстової традиції, до тексту-оригіналу, передусім до Textus Receptus, який у ранньомодерну добу став основою для низки перекладів, зокрема й для Біблії Короля Якова (KJB). Потреба у цьому перекладі виникла у зв'язку з політичними і економічними змінами в устрої країни кінця XVI – початку XVII століття. На той час великою популярністю користувалася Женевська Біблія, яка містила певні політичні коментарі, з чим не був згідний Король Яків Стюарт Перший і бачив потребу у новому перекладі, який був би здійснений з давньоєврейської та давньогрецької з урахуванням всіх попередніх перекладів. На думку професора історичної теології в Оксфорді, Алістера МакГраса (Alister McGrath), метою цього перекладу Біблії було об'єднати протестанську Англію: і англіканців, і пуританців, які були проти Римо-Католицької церкви, і усунути давні суперечки між ними [McGrath A. E.,2001, 170]. Тобто Біблія Короля Якова (KJB) стала унікальною точкою конвергенції трьох магістральних лінгвокультурних гілок: готської (германського мовного компоненту), латинської та грецької лінгвокультурних гілок. У зв'язку з цим ключовою проблемою цієї розвідки є смислове значення грецьких біблеїзмів у перекладацьких традиціях з тексту-оригінала (ТО) на перекладений текст (ТП).

Мета і завдання статті. Мета статті полягає у дослідженні семантики грецьких біблеїзмів через розкриття поняття *"світло"* у лексико-семантичному полі в тексті-оригіналі (ТО) та в тексті перекладу (ТП) на матеріалі Біблії Короля Якова (KJB); прослідкувати чи відбувається в ТП зміна семантичного наповнення біблеїзму. Це передбачає окреслення теоретичних засад дослідження біблеїзмів, аналіз особливостей їхнього функціювання в ТО і ТП, а також виявлення основних типів семантичних змін через призму антропоцентризму з опорою на дискурсно-функційний та лінгвокультурологічний підходи.

Об'єкт дослідження – грецькі біблеїзми, що формують лексико-семантичне поле світло в межах англоцентричного мовного світогляду.

Предметом дослідження – семантика грецьких біблеїзмів у процесі їхнього функціювання та трансформування з тексту-оригіналу (ТО) у текст перекладу (ТП).

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема тексту-оригіналу (ТО) Нового Завіту традиційно залишається дискусійною і впродовж тривалого часу привертала увагу численних дослідників, що зумовило формування різних текстових традицій та підходів до реконструкції первісного тексту. У новозавітній текстології особливо виразно окреслюються дві лінії – Textus Receptus, укладений Desiderius Erasmus, та так званий Majority Text, що спирається на візантійську рукописну традицію і був пізніше концептуалізований у працях Брука Фосса Весткотта (Brooke Foss Westcott) та Фентона Джона Ентоні Горта (Fenton John Anthony Hort) [Riplinger, 2003]. Подальші дослідження, як правило, схиляються до однієї з цих текстових парадигм, що зумовлює відмінності у трактуванні окремих місць і, відповідно, у відтворенні їхнього значення.

У цьому дослідженні надаємо пріоритет текстовій традиції, репрезентованій Textus Receptus (Загальноприйнятим текстом), оскільки саме вона лежить в основі Біблії Короля Якова (KJB). Переклад цієї версії був здійснений колегією з понад п'ятдесят перекладачів, які володіли кількома мовами і мали доступ до наявних на той час рукописних джерел. Як зазначено у передмові до видання – *"The Epistle Dedicatory"*, перекладачі зверталися до *"чистих"* текстів різними мовами – грецькою, давньоєврейською та народними, а також здійснювали свою працю шляхом *"*порівняння здобутків як у власній, так і в інших мовах, створених багатьма гідними попередниками*"* [Holy Bible, 1611,*"*The Epistle Dedicatory"]. Такий підхід передбачав не лише опору на оригінальні мови, але й системне зіставлення попередніх перекладацьких традицій, що сприяло виробленню узгодженого текстового варіанта і, можливо, наданню біблеїзмам нового семантичного наповнення.

Дослідження механізмів відтворення біблеїзмів з ТО у ТП потребує уточнення понятійного апарату. Важливим аспектом цієї розвідки є термінологічна диференціація: в українській термінології використовуємо терміни *"*бібліїзм*"*, натомість в англомовному науковому дискурсі надається перевага термінам *biblical expression* або *biblical idiom.* Це зумовлено тим, що категорія *"*ідіома*"* в українському мовознавстві традиційно позначає одиниці з високим ступенем семантичної злитості (фразеологічні зрощення). Натомість біблеїзми не обмежуються такими одиницями і охоплюють ширший спектр мовних засобів – від окремих слів до словосполучень і цілісних висловів (прислів'їв,

приказок, крилатих фраз), які походять із біблійного тексту і зберігають зв'язок із ним у позабіблійному вживанні. Такий підхід узгоджується з позицією Е. П. Кауї, який розглядає фразеологію як градуальну систему, де одиниці розрізняються за ступенем синтаксичної та семантичної фіксації, але збереження ядра виступає ключовим параметром їхньої відтворюваності [Cowie, 1998, p. 4–6].

Як зазначає Девід Крістал, саме Біблія Короля Якова (KJB) перетворила тисячі біблійних виразів на *"*загальномовне надбання*"*, дефрагментувавши їх від суто релігійного контексту та закріпивши їх у ширшому мовно-культурному вжитку [Crystal, 2010, p.14, 257–258]. Цю думку розвиває Оксана Дзера, наводячи визначення біблеїзму, запропоноване Роксоляною Зорівчак: *"*Біблеїзми – окремі слова та фразеологізми (в широкому розумінні цього терміна, включно з прислів'ями і приказками), що, відірвавшись від біблійного тексту, широко вживаються в мовленні, побутовому й літературному*"* [Дзера, 2017, с. 141]. Однак, на наш погляд, теза про повний *"*відрив*"* біблеїзму від тексту-оригіналу потребує уточнення. Ми схиляємося до думки, що Д. Крістал мав на увазі скоріше розширення прагматичного потенціалу, аніж повну втрату генетичного зв'язку з Біблією. Попри те, що сучасний мовець може не усвідомлювати релігійного походження вислову, лінгвістичний аналіз завжди дозволяє верифікувати його генеалогію. Саме наявність цього *"*латентного сакрального смислу*"* [Бехта, 2026, 39] дозволяє класифікувати ці лексеми як **біблеїзми**, а не просто як загальномовні прислів'я чи приказки. Таким чином, ми розглядаємо біблеїзми не як мовні одиниці, що *"*відірвалися*"* від тексту, а як дискурсні вектори, які зберігають зв'язок із першоджерелом через семантичне ядро, навіть у стані крайньої десакралізації контексту.

Згідно з Юджином Найдою, однією з головних перешкод в аналізі лексичного значення є в *etymological fallacy "*етимологічній омані*"* – помилковому прагненні виводити значення лексеми виключно з її походження [Nida, 1992, p. 18–19]. У контексті цієї праці, це означає необхідність розглядати біблеїзми не лише як похідні від грецького тексту-оригіналу (ТО), а як мовні одиниці, які набувають і закріплюють своє значення у процесі функціювання в тексті-перекладі (ТП). Біблеїзми трактуються як *"*складні знаки*"*, сума значень компонентів яких не дорівнює їхньому фінальному смислу [Дзера, 2017, с. 139], і розглядаються як елементи лексико-семантичного поля, об'єднані спільними смисловими ознаками та організовані за принципом ядра і периферії. Такий підхід спирається на польову модель мови, започатковану Й. Тріром, згідно з якою значення окремої одиниці формується не ізольовано, а в межах цілісної системи взаємопов'язаних елементів [Trier, 1931; Lehrer, 1984].

Ядерний компонент лексико-семантичного поля визначає базове значення (розглянемо на прикладі *light* як символ істини та божественного одкровення), тоді як периферійні елементи реалізують його варіативність; у цьому зв'язку поле *"*світло*"* обрано як репрезентативне для аналізу механізмів збереження семантичного ядра біблеїзмів, що дозволяє простежити його стабілізацію в діахронії та фіксацію у перекладній традиції, починаючи з генеалогії відповідних одиниць.

1. Семантичний аналіз виразу *Ye are the light of the world*

Матеріалом дослідження слугували тексти з цифрового архіву **Textus Receptus Bibles**, що спеціалізується на збереженні традиційної біблійної лінії перекладів, вільної від правок критичного тексту. Розглянемо цей процес на прикладі виразу ***Ye are the light of the world – "ви є світло для світу"***.

Вираз ***Ye are the light of the world*** демонструє стабільну метафоричну структуру, в якій ядро лексико-семантичного поля (light) зберігає базове значення, тоді як периферійні елементи зазнають певної варіабельності у різних перекладацьких традиціях. У давньогрецькому оригіналі, який вважаємо семантичною базою розглядаємо таку структуру вислову:

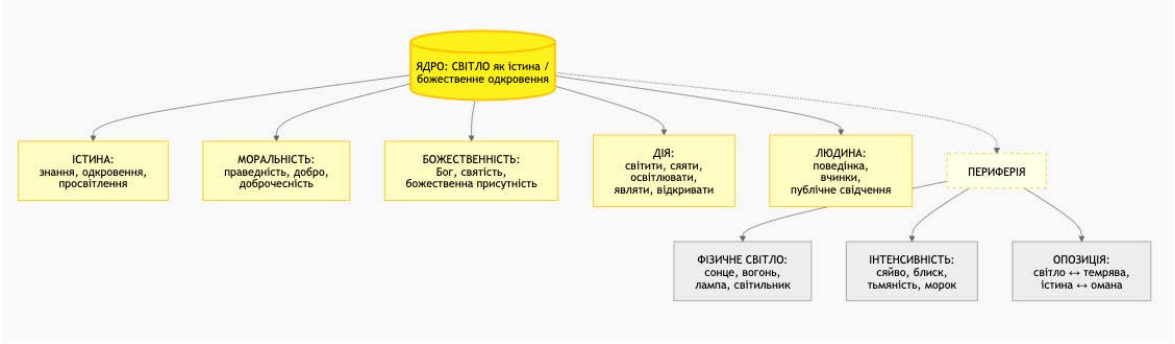

Рис. 1. Лексико-семантичне поле «світло» в біблійному дискурсі

Ὑμεῖς – *“ви”* (множина)
ἐστε – *“є”*
τὸ φῶς – *“світло”*
τοῦ κόσμου – *“світу”*

Ключова лексема **φῶς (phōs)** первісно позначає фізичне світло як явище сприйняття, у біблійному дискурсі вже має усталене метафоричне розширення: Божественне відкриття; істина; духовна ясність.

Лексема **κόσμος (kosmos)** репрезентує *“упорядкований світ”*, *“всесвіт”*, поєднуючи фізичний і онтологічний виміри. На цьому етапі метафора вже частково закріплена в релігійному дискурсі. У давньоанглійському перекладі відбувається певні понятєві зміни:

Ge synd – *“ви є”*
midden-eardes – *“серединна земля / заселений світ”*
leoht – *“світло”*

Лексема *leoht* ззберігає сенсорне значення фізичного світла (візуальне сприйняття, функція освітлення), тоді як метафоричний компонент не є повністю стабілізованим. Заміна *κόσμος* на **midden-eard** відображає семантичний зсув від універсального космосу до антропоцентричного, локалізованого простору (*“заселений світ”*), що свідчить про периферійний характер концептуалізації.

У перекладі Вікліфа (Ye ben liyt of the world), орієнтованому на латинську модель *(lux mundi)*, відбувається часткова ресемантизація: лексема *light* (через liyt) зберігає спадковість від давньоанглійського *leoht*, але набуває богословського метафоричного значення і асоціації з божественною істиною під впливом лат. *lux*. Одночасно з цим, перехід від *midden-eard* на *world* означає втрату германської просторової моделі на користь до абстрактного універсального поняття.

Ye ben – *“ви є”*
liyt – *“світло”*
world – *“світ”*

У тексті Біблії Короля Якова відбувається остаточне закріплення семантичної структури: лексема *light* функціонує як полісемантичне ядро (фізичне світло → божественна істина → інтелектуальне просвітлення), тоді як *world* утверджується як універсальна категорія людського буття. На цьому етапі метафора закріплюється в біблійному дискурсі як усталена модель.

З метою систематизації результатів доцільно узагальнити наведені спостереження у вигляді таблиць, які репрезентують діахронічну трансформацію лексем light і world та дозволяють чітко простежити як зміни у їхній лексичній репрезентації, так і зміни в їхній семантичній структурі.

Отже, семантична еволюція демонструє два однакові процеси: розширеня семантики *light* і абстрагування поняття *world.*

Таблиця 1

Генеалогія та семантична трансформація

Джерело / традиція	Текст	Мова / коментар
Textus Receptus	τὸ φῶς τοῦ κόσμου	Давньогрецька (первинна номінація; метафора світла як істини)
Вульфіла (готська Біблія)	–	Відсутній відповідний фрагмент
Wessex Gospels	Ge synd midden-eardes leoht	Давньоанглійська
John Wycliffe	Ye ben liyt of the world	Середньоанглійська (переклад з латини)
Vulgate	Vos estis lux mundi	Латина
William Tyndale	Ye are the light of the worlde	Ранньомодерна англійська
Coverdale Bible	Ye are ye light of the worlde	Ранньомодерна англійська
Geneva Bible	Ye are the light of the world	Ранньомодерна англійська
Bishops’ Bible	Ye are the light of the world	Ранньомодерна англійська
King James Version	Ye are the light of the world	Канонізована форма

2. Семантичний аналіз виразу *“Let your light so shine before men”*

У давньогрецькому оригіналі вислів звучить так: *“*οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων*”*. Розглянемо його структуру:

ὁΰτως (houtōs) – *“так, у такий спосіб”*
λαμψάτω (lampsatō) – наказова форма *“нехай світить / сяє”*
τὸ φῶς (phōs) – *“світло”*
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπω**ν** – *“перед людьми”*

Семантичне ядро формують лексеми:

– φῶς: фізичне світло і біблійно-метафоричне значення (істина, відкриття, праведність)

– λαμψάτω: імперативна форма дієслова *“сяяти/світити”* з перфомативним значенням видимого прояву

У цьому фрагменті вже можливе зіставлення з готською версією: *swa liuhtjai liuhaþ izwar in andwairþja manne.*

Розглянемо лексичні відповідники:

swa – *“так”*
liuhtjai – *“нехай світить”*
liuhap (liuhaþ) – *“світло”*
izwar – *“ваше”*
andwairþja manne – *“перед людьми”*

Семантична особливість готської версії полягає у високому ступені структурної відповідності грецькому оригіналу: збережено імперативність дії (λαμψάτω → *liuhtjai*), так і вказівку на публічний простір її реалізації (ἔμπροσθεν → *andwairþja*). При цьому готський переклад не здійснює переінтерпретації метафори, а відтворює її як цілісну когнітивну модель, у якій світло відображається як видима моральна дія. Це свідчить про ранню стабілізацію відповідної християнської метафорики в германській мовній системі.

Давньоанглійська версія *Swa onleohteð eower leoht beforan mannen* демонструє певний семантичний зсув порівняно з готською традицією. Ключові лексеми (*onleohteð* – *"*нехай освітлює, світить*"*, *leoht* – *"*світло*"*, *beforan mannen* – *"*перед людьми*"*) демонструють перехід від статичного розуміння світла до динамічного. Зокрема, дієслово *onleohteð* підсилює значення активного випромінювання, внаслідок чого світло постає не лише як стан, а як процес дії. У цьому контексті лексема Light набуває перформативного виміру, де світло інтерпретується як етична дія, що реалізується у публічному просторі.

У середньоанглійській версії *So schyne youre liyt befor men* спостерігається подальша семантична стабілізація. Дієслово *shine* закріплюється як основний предикат метафори, а варіативність германських форм спрощується. Лексеми (*schyne / shine*, *liyt / light*, *befor men*) формують усталену модель, у якій світло функціонує не як об'єкт, а як видимий ефект поведінки. Таким чином, метафоричний зв'язок Light → SHINE набуває статусу стандартного механізму відтворення моральної дії.

Латинська модель *Sic luceat lux vestra coram hominibus* демонструє тенденцію до абстрагування від безпосередньо сенсорного досвіду, тоді як *luceat* (*"*нехай світить*"*) зберігає імперативну спрямованість. Світло концептуалізується як моральне освідтлення в межах доктринально структурованої системи значень.

Таблиця 2

Семантична модель лексеми *"*світ*"*

Етап	Лексема / форма	Концептуальне ядро	Семантична модель
Грецька	κόσμος	впорядкований космос як структурована цілісність буття	космологічно-структурна
Давньоанглійська	middangeard	людський освоєний світ у межах земного простору	антропоцентрично-локалізована
Вікліф (середньоангл.)	world	універсалізований людський/земний простір	теологічно-універсалізована
KJV	world	глобалізована абстракція створеного світу	семантично-універсалізована

Таблиця 3

Семантична модель лексеми *"*світло*"*

Етап	Лексема "світло"	Семантичний обсяг
Грецька	φῶς	фізичне значення; базова метафоризація (істина, відкриття)
Давньоанглійська	leoht	переважно фізичне значення з обмеженим символічним розширенням
Вікліф	light	фізичне значення + стабілізація релігійної метафорики
KJV	light	розширена теологічна полісемія (світло як істина, спасіння, божественна присутність)

Таблиця 4

Семантична реалізація лексеми Light

Традиція	Форма	Граматико-лексичний статус	Семантичний акцент
Грецька	λαμψάτω	імператив / оптативна форма «сяяти нехай»	активізація прояву істини як дії
Готська	liuhtjai	дієслівна калька грецької моделі	передача метафори «світіння = відкриття»
Давньоанглійська	onlēohtian / onlēohteð	процесуальне дієслово	світло як триваюча дія (процес розкриття)
Середньоанглійська	shine	стабілізоване дієслово загальномовного типу	метафора стає лексично нейтральною
Латинська	luceat	кон'юнктив / доктринальна формула	світло як нормативна істина / припис

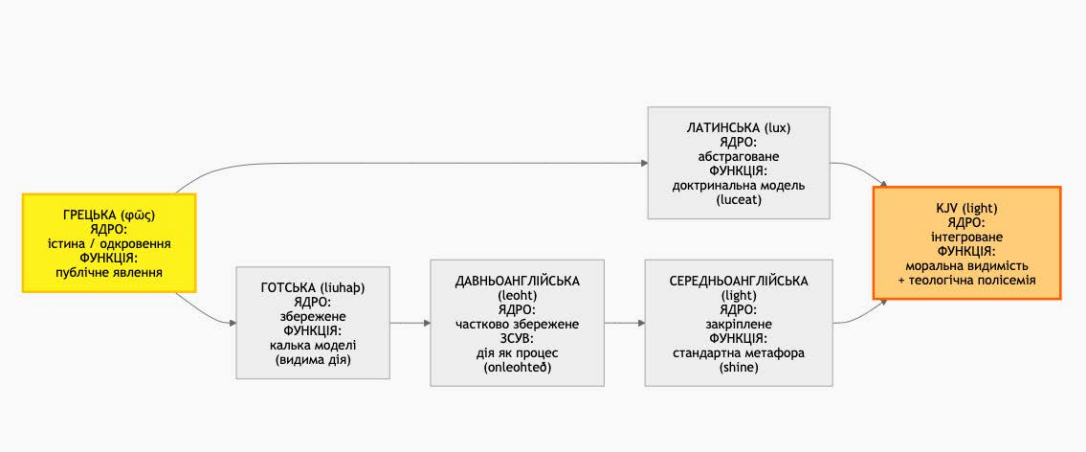

Рис. 2. Діахронічна модель розвитку біблеїзму «світло» в перекладацьких традиціях

Порівняльний аналіз засвідчує стабільність базової концептуальної моделі в усіх перекладацьких традиціях: світло послідовно пов'язується з видимим проявом морального добра та його публічною репрезентацією. Водночас спостерігається не зміна метафори, а її поступова кристалізація, що реалізується через схему переходу від внутрішнього стану до зовнішньої видимості та соціального сприйняття.

Отже, наведені переклади демонструють раннє закріплення в германських мовах стабільної когнітивної моделі *"*світло як видима доброчесність*"*. Готська та давньоанглійська версії не створюють нових значень, а відтворюють уже сформовану метафоричну структуру з мінімальними лексичними варіаціями. Це свідчить про те, що християнська метафорика світла інтегрується в германські мовні системи не як окреме семантичне запозичення, а як перенесення цілісної когнітивної моделі. Основні параметри семантичної реалізації узагальнено в таблиці.

Узагальнення діахронічних змін у семантичному розвитку біблеїзму «світло» представлено на рис. 2.

Перспективність запропонованого підходу підтверджується можливістю його застосування до ширшого корпусу біблійних висловів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У ході дослідження встановлено, що вплив Біблії Короля Якова не лише текстологічний, а й лінгвокультурний характер, оскільки вона закріпила сталі моделі інтерпретації біблеїзмів у подальшому розвитку англомовного біблійного дискурсу. Дослідження поняття «світло» у лексико-семантичному полі засвідчило, що у процесі діахронічного розвитку від грецької традиції через германські переклади до латинської моделі відбувається не руйнування первинної семантики, а її поступова трансформація семантичного наповнення. Базове значення «світло як фізичне явище» послідовно розширюється до метафоричних інтерпретацій, у яких світло функціює як маркер істини, моральної дії та божественного одкровення.

Порівняльний аналіз перекладів засвідчив, що готська та давньоанглійська версії демонструють високий рівень структурної відповідності оригіналу з мінімальною переінтерпретацією метафори, тоді як латинська традиція характеризується підвищеним ступенем абстрагування та доктриналізації семантики. У тексті Біблії Короля Якова поняття *"*світло*"* остаточно закріплюється як універсальний символ моральної видимості та духовної істини.

Отже, дослідження підтверджує, що семантика грецьких біблеїзмів формується як результат взаємодії тексту-оригіналу та перекладацьких традицій, та свідчить про те, що відбувається одночасне збереження семантичного ядра та розширення його концептуальної периферії. Це дозволяє розглядати біблійний текст як динамічну лінгвокультурну систему, в якій переклад виступає механізмом не лише відтворення, а й когнітивної реконфігурації смислу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бехта І. А. Мономодальний художній текст: від статичності до цифрової динаміки. Нова філологія. 2026. № 101. С. 40–51.
2. Бехта І. А., Матвієнків О. С. Фразеологічний модус англомовного художнього дискурсу : монографія. Львів-Рівне : Волинські обереги, 2022. 304 с.
3. Дзера О. В. Біблійна інтертекстуальність в англомовній літературі: когнітивно-перекладознавчий аспект. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 450 с.
4. Bosworth, Joseph. *"*LEÓHT.*"* An Anglo-Saxon Dictionary Online, edited by Thomas Northcote

Toller et al., Faculty of Arts, Charles University, 2014, https://bosworthtoller.com/21442
5. Cowie A. P. Phraseology: Theory, Analysis, and Applications. Oxford: Clarendon Press, 1998. 358 p.
6. Crystal D. Begat: The King James Bible and the English Language. Oxford: Oxford University Press, 2010. 327 p.
7. Lachmann, K. (1842–1850). Novum Testamentum Graece et Latine. (2 vols.). Berolini: G. Reimeri.
8. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 276 p.
9. Lehrer A. Semantic Fields and Lexical Structure. Amsterdam: North-Holland, 1974. 225 p.
10. McGrath A. E. In the Beginning: The Story of the King James Bible and How It Changed a Nation, a Language, and a Culture. New York ; London : Doubleday, 2001. 340 p.
11. Metzger B. M. The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption, and Restoration. 4th ed. Oxford University Press, 2005. 310 p.
12. Naciscione A. Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2010. 292 p.
13. Nida E. A. Lexical Semantics for the Exegesis of the New Testament. Scholars Press: Atlanta, Georgia 1992. 156 p.
14. Riplinger G. A. In Awe of Thy Word: Understanding the King James Bible, Its Mystery and History, Letter by Letter. Ararat : A.V. Publications, 2003. 1184 p.
15. The Holy Bible: King James Version. 1611. London: Robert Barker, Printer to the King. "The Epistle Dedicatory".
16. Wyclif, J., On the Truth of Holy Scripture (1378), translated from the Latin by Ian Christopher Levy, Kalamazoo, MI: Western Michigan University, Medieval Institute Publications, 2001. 386 p.
17. Prickett S. Words and the Word: Language, Poetics and Biblical Interpretation. Cambridge : Cambridge University Press, 1986. 305 p.
18. Traugott E. C., Dasher R. B. Regularity in Semantic Change. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 341 p.
19. Trier J. Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes: die Geschichte eines sprachlichen Feldes. Heidelberg: Winter, 1931. 347 S.
20. Ullmann S. Semantics: An Introduction to the Science of Meaning. Oxford : Blackwell, 1962. 278 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Geneva Bible 1560/1599: Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Geneva/40/10
2. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Tyndale Bible 1534, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Tyndale/40/10
3. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Matthew's Bible, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Matthews/40/10
4. Textus Receptus Bibles. (n.d.). The Great Bible (1539), Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Great/40/10
5. Textus Receptus Bibles. (n.d.). King James Version 1611, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/KJV1611/40/10
6. Wessex Gospels (c. 1175). Gospel of Matthew, 5:14. Textus Receptus Bibles. URL: https://www.textusreceptusbibles.com/Wessex/40/5
7. Wycliffe, J. (1382). The Holy Bible. Textus Receptus Bibles. URL:

REFERENCES

1. Bekhta, I. A. (2026). Monomodalnyi khudozhnii tekst: vid statychnosti do tsyfrovoi dynamiky [Monomodal literary text: From staticity to digital dynamics]. *Nova filolohiia [New Philology]*, (101), Pp. 40–51.
2. Bekhta, I. A., & Matviienkiv, O. S. (2022). *Frazeolohichnyi modus anhlomovnoho khudozhnoho dyskursu* [Phraseological mode of English literary discourse] (Monograph). Volynski Oberehy. 450 p.
3. Dzera, O. V. (2017). *Bibliina intertekstualnist v anhlomovnii literaturi: kohnityvno-perekladoznavchyi aspekt* [Biblical intertextuality in English literature: A cognitive and translation studies aspect]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv. 489 p.
4. Bosworth, J. (2014). *LEÓHT*. In T. N. Toller et al. (Eds.), *An Anglo-Saxon dictionary online*. Faculty of Arts, Charles University. https://bosworthtoller.com/21442
5. Cowie, A. P. (1998). Phraseology: Theory, analysis, and applications. Clarendon Press.
6. Crystal, D. (2010). Begat: The King James Bible and the English language. Oxford University Press.
7. Lachmann, K. (1842–1850). Novum Testamentum Graece et Latine (Vols. 1–2). G. Reimeri.
8. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
9. Lehrer A. Semantic Fields and Lexical Structure. Amsterdam: North-Holland, 1974. 225 p.
10. McGrath, A. E. (2001). In the Beginning: The Story of the King James Bible and How It Changed a Nation, a Language, and a Culture. Doubleday.

11. Metzger, B. M. (2005). The text of the New Testament: Its transmission, corruption, and restoration (4th ed.). Oxford University Press.
12. Naciscione, A. (2010). Stylistic use of phraseological units in discourse. John Benjamins Publishing Company.
13. Nida, E. A. (1992). Lexical semantics for the exegesis of the New Testament. Scholars Press.
14. Riplinger, G. A. (2003). In awe of Thy word: Understanding the King James Bible, its mystery and history, letter by letter. A. V. Publications.
15. *The Holy Bible: King James Version*. (1611). Robert Barker, Printer to the King. (Original work published 1611)
16. Wyclif, J. (2001). *On the truth of Holy Scripture* (I. C. Levy, Trans.). Western Michigan University, Medieval Institute Publications. (Original work published 1378)
17. Prickett, S. (1986). Words and the Word: Language, poetics and biblical interpretation. Cambridge University Press.
18. Traugott, E. C., & Dasher, R. B. (2002). *Regularity in semantic change*. Cambridge University Press.
19. Trier, J. (1931). Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes: Die Geschichte eines sprachlichen Feldes. Heidelberg. 347 S.
20. Ullmann, S. (1962). Semantics: An introduction to the science of meaning. Blackwell.

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Geneva Bible 1560/1599: Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Geneva/40/10

2. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Tyndale Bible 1534, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Tyndale/40/10

3. Textus Receptus Bibles. (n.d.). Matthew's Bible, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Matthews/40/10

4. Textus Receptus Bibles. (n.d.). The Great Bible (1539), Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/Great/40/10

5. Textus Receptus Bibles. (n.d.). King James Version 1611, Matthew 10. Retrieved April 16, 2026, from https://www.textusreceptusbibles.com/KJV1611/40/10

6. Wessex Gospels (c. 1175). Gospel of Matthew, 5:14. Textus Receptus Bibles. URL: https://www.textusreceptusbibles.com/Wessex/40/5

7. Wycliffe, J. (1382). The Holy Bible. Textus Receptus Bibles. URL: https://www.textusreceptusbibles.com/Wycliffe/40/5

Дата першого надходження статті до видання: 18.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.05.2026